

I

Zašto su se pretvarali da će ga ubiti pre nego što se rodio?

Držali su ga budnog danima, treskajući mu glavu o zatvoreni grlić materice, zatezali mu oko vrata pupčanu vrpcu i gušili ga, škljocali hladnim klještima po utrobi majke, stezali su mu glavu i uvertali vrat s jedne na drugu stranu, izvlačili ga iz njegovog doma i udarali ga, upirali mu svetlo u oči i izvodili eksperimente, odvođeci ga daleko od majke dok ona polumrtva leži na stolu. Možda su hteli da mu ubiju nostalgiju za pređašnjim svetom. Prvo skućenost, kako bi mu probudili glad za prostorom, zatim privid da će ga ubiti, kako bi bio zahvalan kada jednom dobije taj prostor; čak i ovu bučnu pustinju, u kojoj su imali samo zavoje od majčinih ruku da obmotaju oko njega. Nikada više ta toplina, svuda oko njega, samo za njega.

Zaveses su propuštale svetlost u njihovu bolničku sobu. Nadimale su se od vrelog popodneva, otežale, a potom bi pobegle natrag dvokrilnim prozorima, ublažavajući spoljni bljesak.

Neko je otvorio vrata i zaveses su se zavijorile, njihovi rubovi zalepršali; razbacani listovi papira su zašuštali, soba se zabelela, a buka od uličnih radova postala glasnija. Potom su se vrata zalupila, zaveses umirile i soba zatamnela.

„O ne, ne još cveća“, rekla je njegova majka.

On je sve video kroz providne zidove svog boksa. Lepljivo oko rascvetalog ljljana se nadvilo i pažljivo ga

posmatralo. Na trenutke bi povetarac naneo jak miris frezija i on bi poželeo da ga oduva kijanjem. Spavačica njegove majke bila je isprskana tačkicama krvi koje su se mešale sa prugama narandžastog polena.

„Tako lepo od ljudi...“ Smejala se od straha i iscrpljenosti. „Hoću reći, ima li još mesta u kadi?“

„Zapravo ne, tamo već imate ruže i drugo cveće.“

„O, Bože, ne mogu to da podnesem. Stotine cvetova je posečeno i nagurano u ove bele vaze, samo da bismo mi bili srećni.“ Nije mogla da prestane da se smeje. Suze su joj tekle niz obraze. „Trebalo je da ostanu tamo gde su i bili, negde u nekoj bašti.“

Medicinska sestra je pogledala u bolničku listu.

„Vreme je da uzmete svoj voltaren“, rekla je. „Trebalo da držite bol pod kontrolom pre nego što vas savlada.“

Potom je sestra pogledala Roberta i on je u polumraku zarobio njene plave oči svojim pogledom.

„Vrlo je oprezan. On to mene zapravo odmerava.“

„Biće on dobro, je li tako?“, rekla je njegova majka, odjednom prestravljena.

Odjednom se i Robert prestravio. Oni nisu bili zajedno onako kao ranije, ali su delili svoju bespomoćnost. Bili su nasukani na divlju obalu. Suviše umorni da bi se odvukli do plaže, jedino što su mogli je da leže, prepuštajući se urlicima i zaslepljujućoj svetlosti ovog mesta. Ipak, morao je da prihvati činjenicu – bili su razdvojeni. Sada shvata da je njegova majka već ranije bila napolju. Ova divlja obala je za nju samo nova uloga, za njega čitav novi svet.

Čudno, oseća kao da je već bio ovde. Znao je on sve vreme da spoljni svet postoji. Mislio je da je to jedan

prigušeni vodeni svet, a da on živi u centru događanja. Zidovi su se srušili i on sada uviđa u kakvoj je zabludi bio. Kako da izbegne novu zabludu u ovom svetu u kome svetlost izaziva bol kao udarac čekića? Kako da nastavi da se rita i vrti kao ranije, u ovoj teškoj atmosferi u kojoj vazduh štipa za kožu?

Juče je mislio da umire. Možda je bio u pravu, možda se to i dogodilo. Ništa nije bilo izvesno osim jednog – rastavljen je od majke. Sada kada uviđa da među njima postoji razlika, voli je novim žarom. Ranije je bio blizu nje. Sada čezne da bude blizu nje. Prvi ukus čežnje je najtužnija stvar na svetu.

„O, dušo, šta nije u redu?“ rekla je medicinska sestra. „Jesmo li mi to gladni, ili bismo samo da se pomazimo?“

Izvadila ga je iz njegovog boksa, prenela ga preko provalije koja ga je razdvajala od kreveta i spustila na majčine ruke pune modrica.

„Pokušajte malo da ga podojite, a onda probajte i vi da se odmorite. Oboje ste preživeli mnogo toga poslednjih dana.“

On je jedan neutešni brodolomnik. Kako živeti uz tolike sumnje i toliku žestinu! Povratio je mleko po majci i tad, u trenutku praznine koji je usledio, uhvatio je pogledom zavese ispunjene svetlošću. One su mu držale pažnju. Tako se to ovde radi. Očaraju te stvarima kako bi zaboravio na razdvojenost.

Ipak, nije želeo da preuveličava svoj pad. Postajalo je suviše tesno u starom svetu. Negde pred kraj je očajnički želeo napolje, ali je zamišljao da će se prostreti natrag u beskrajni okean svoje mladosti, a ne da će biti izgnan na ovo surovo kopno. Možda bi taj okean mogao ponovo da poseti u svojim snovima, samo da nema senke nasilja koja se nadvila između njega i njegove prošlosti.

Lagano je tonuo u kao sirup lepljiv san, ne znajući da li će uploviti u svoj pređašnji svet ili nazad u klanicu porođajne sale.

„Jadni moj mališa, verovatno je loše sanjao“, rekla je njegova majka, mazeći ga. Njegov plač je jenjavao i polako se gubio.

Poljubila ga je u čelo i on je shvatio da, iako više ne dele isto telo, još uvek imaju iste misli i ista osećanja. Zadrhtao je od olakšanja i zagledao se u zavese, posmatrajući prelamanje svetlosti.

Mora biti da je spavao neko vreme, jer je njegov otac stigao u međuvremenu, i već bio zaokupljen nečim. Nije prestajao da priča.

„Gledao sam još stanova danas i, mogu ti reći, situacija je stvarno očajna. Londonsko tržište nekretninama je potpuno van kontrole. Sve više naginjem ka planu C.“

„Šta je plan C? Zaboravila sam.“

„Ostati tamo gde smo i izvući još jednu spavaću sobu od kuhinje. Ako je podelimo na pola, plakar za metle postaje kredenac za njegove igračke, a krevet ide tamo gde je sada frižider.“

„Gde idu metle?“

„Ne znam – negde.“

„A frižider?“

„On bi mogao u plakar pored veš-mašine.“

„Neće stati.“

„Kako znaš?“

„Prosto znam.“

„Bilo kako bilo... smislićemo nešto. Samo pokušavam da budem praktičan. Sve se menja kad dobiješ bebu.“

Njegov otac se nagnuo i šapatom rekao: „Uvek preostaje i Škotska.“

Došao je da bi bio praktičan. On zna da se njegova žena i sin dave u vrtlogu zbunjenosti i osetljivosti i on će da ih spasi. Robert je znao šta njegov otac oseća u tom trenutku.

„Bože, ruke su mu tako malene“, rekao je njegov otac. „Baš tako, stvarno.“

Podigao je Robertovu ruku svojim malim prstom i poljubio je. „Mogu li da ga uzmem?“

Prinela ga je ocu. „Pazi na vrat, vrlo je osetljiv. Moraš da ga pridržiš.“

Sve troje su se unervozili.

„Ovako?“ Ruka njegovog oca se zavukla duž njegove kičme, podigla ga iz majčinih ruku i skliznula ispod Robertove glave.

Robert se trudio da ostane smiren. Nije želeo da se njegovi roditelji uznemire.

„Tako nekako. Ni ja zapravo ne znam.“

„Hm... kako to da nam je ovo dozvoljeno? Psa ili televizor ne možeš da imaš bez dozvole. Možda bismo mogli da naučimo od babice – kako se beše zove?“

„Margaret.“

„Uzgred budi rečeno, gde će Margaret da spava noć pred odlazak kod moje majke?“

„Ona kaže da će biti zadovoljna i sofom.“

„Pitam se da li i sofa misli to isto?“

„Nemoj tako, na nekoj je „hemijskoj dijetei.“

„Vau, kako uzbudljivo. Nisam je u tom svetlu video.“ „Ona ima mnogo iskustva.“

„Zar ga nemamo svi?“

„Sa bebama.“

„Ah, sa bebama.“ Očešao je svoju tek izraslu bradu o Robertov obraz i poljubac je odjeknuo u Robertovom uvetu.

„Ali, mi ga obožavamo“, rekla je njegova majka, dok su joj suze navirale na oči. „Zar to nije dovoljno?“

„Biti obožavan od strane dva roditelja pripravnika koji nemaju adekvatan smeštaj? Hvala nebesima da ima zaleđinu u vidu jedne babe na trajnom odmoru i druge, koja je prezauzeta spasavanjem planete da bi u potpunosti bila zadovoljna ovim dodatnim pritiskom na planetarne resurse. Kuća moje majke je već prepuna šamanskih čegrtaljki i ‘duhovne dece’ da bi pružila smeštaj nečemu takom odraslom kao što je dete.“

„Biće sve u redu“, reče njegova majka. „Nismo više deca, sada smo roditelji.“

„Mi smo i jedno i drugo“, rekao je njegov otac, „u tome i jeste problem. Znaš li ti šta je meni moja majka rekla pre neki dan? Dete rođeno u zemlji razvijenog sveta potroši dvesta četrdeset puta više planetarnih resursa nego dete rođeno u Bangladešu. Da smo bili dovoljno razboriti da imamo dvesta trideset devetoro bangladeške dece, toplije bi nas dočekala, ali ovaj kolosalni Zapadnjak, koji će svojim pampers pelenama okupirati čitava jutra zemlje za odlaganje otpada, i koji će glasno zahtevati svoj personalni računar, dovoljno moćan da

lansira raketu na Mars, dok on sam u isto vreme igra mice sa svojim virtuelnim drugom iz Dubrovnika, teško da će naići na njeno odobravanje.“

Zastao je. „Jesi li ti dobro?“, pitao je.

„Nikada nisam bila srećnija“, rekla je njegova majka, brišući nadlanicom svoje ruke obraze koji su se sjajili od suza. „Samo se osećam tako prazno.“

Nežno je usmerila bebinu glavu ka svojoj bradavici i on je počeo da sisa. Tanak mlaz je potekao iz njegovog starog doma, preplavio mu usta i ponovo su bili zajedno. Osećao je otkucaje njenog srca. Mir ih je obuzeo i obgrlio poput nove materice. Možda ovo, na kraju krajeva, i nije tako loše mesto, samo je teško ući u njega.

Ovo je otprilike sve čega se Robert seća iz svojih prvih dana. Sećanja su mu navrla prošlog meseca, kada se rodio njegov brat. Nije bio siguran da neke od ovih stvari nisu bile izrečene prošlog meseca, ali čak i da jesu, one su ga podsetile na vreme kada je on bio u bolnici, tako da ova sećanja, u stvari, pripadaju njemu.

Robert je bio opsednut svojom prošlošću. On sada ima pet godina. Pet godina života, nije beba kao Tomas. Oseća da se najraniji period njegovog života raspada, i negde među usklikima čestitanja, koji prate svaki mali korak na putu do punopravnog građanina, razabire šapat gubitka. Nešto je počelo da se dešava od kako je sposobnost govora prevladala. Njegova rana sećanja otpadaju poput komada onih narandžastih litica iza njega, i survavaju se u more koje sve guta i samo ga zaslepi svojim blještavilom kada pokuša da se zagleda u njega. Prvi dani njegovog života, kada je bio beba, padaju u zaborav pred njegovim detinjstvom. Želi ih natrag, u suprotnom će Tomas dobiti sve.

Požurio je ispred svojih roditelja, malog brata i Margaret, i nesigurnim hodom produžio preko stepena ka kloparajućem kamenju donje plaže, držeći u ispruženoj ruci izgrebanu plastičnu koficu ukrašenu delfinima u skoku. Obluci čiji se sjaj gubio dok je trčao nazad da ih sa ponosom pokaže, nisu više mogli da ga zavaraju. Sad traži one istupljene staklice nalik žele bombonama, zakopane ispod isitnjenog crnog i zlatnog šljunka na obali. Čak i kad su suvi, oni zadrže nešto od svog sjaja. Otac mu je rekao da se staklo pravi od peska, dakle, oni su na pola puta do onoga od čega su postali.

Robert je sad već stigao do same obale. Stavio je svoju koficu na jedan izdignuti kamen i krenuo u potragu za talasima ispranim staklom. Voda je penila oko njegovih članaka i, dok je nastavljala svoj put ka plaži, on je pogledom pomno pratio uskovitlani pesak. Oduševio se ugledavši nešto već posle prvog talasa. Ne jedan od onih zelenkastih ili mlečnobelih staklica, već jedan redak žut dragulj. Izvukao ga je iz peska, isprao u sledećem talasu, i podigao ka svetlosti. Mali, nabubrela ćilibar između njegovog palca i kažiprsta. Pogledao je ka plaži u želji da podeli svoje uzbuđenje, ali njegovi roditelji su bili zauzeti bebom, dok je Margaret preturala po torbi.

Sećao se Margaret vrlo dobro, sad kad je ponovo sa njima. Brinula se o njemu kada je bio beba. Tada je to bilo drugačije, jer je on bio mamin sin jedinac. Margaret je običavala da kaže da ona „brblja kao navijena o svemu i svačemu“ ali, u suštini, njena jedina tema je bila ona sama. Njegov otac kaže da je ona ekspert na temu „dijeta u teoriji“. Nije bio siguran šta to znači, ali to ju je, izgleda, učinilo vrlo debelom. Kako bi uštedeli novac, njegovi roditelji su mislili da ovog puta prođu bez babice, ali su promenili mišljenje pred sam polazak u Francusku. Skoro da su se opet predomislili

kada im je agencija rekla da u tako kratkom roku mogu da dobiju samo Margaret. „Pa, u redu, dobro će nam doći još jedan par ruku“, rekla je njegova majka. „Kada to samo ne bi išlo uz još jedna usta“, rekao je njegov otac.

Robert je prvi put upoznao Margaret kad je izašao iz bolnice, odmah po rođenju. Probudio se u kuhinji svojih roditelja, batrgajući se u njenim rukama.

„Promenila sam pelene Njegovom Visočanstvu, tako da sad imamo finu suhu guzu“, rekla je.

„Ah“, rekla je njegova majka, „hvala vam“.

Istog časa je osetio da je Margaret drugačija od njegove majke. Reči su iz nje tekle kao voda iz nezačepljene kade. Majka nije baš volela da priča, ali kada bi to činila, osećaj je bio isti kao da ga drži u naručju.

„Da li mu se sviđa njegov krevetac?“, pitala je Margaret.

„Zapravo ne znam, spavao je sa nama u krevetu prošle noći.“

Margaret je s negodovanjem promrmljala. „Hm, loše navike.“

„Nije hteo da se smiri u krevetu.“

„Nikad se i ne smire ako ih prenosite u krevet.“

„*Nikad* je dugo vremena. Bio je u meni do srede uveče, moj instinkt mi govori da treba da ga držim kraj sebe neko vreme – sve treba raditi postepeno.“

„Zaista ne bih da dovodim u pitanje vaše instinkte, draga moja“, rekla je ne zadržavajući ni trenutak reči u sebi, „ali u ovih četrdeset godina *iskustva* mnoge su mi se majke zahvaljivale što bih bebu spustila u

krevetac i tamo je i ostavila. Bila je tu jedna majka, Arapkinja zapravo, svejedno fina, koja me je baš neki dan nazvala u Botlij i rekla : „Kamo sreće da sam te poslušala, Margaret, i da nisam dozvolila Jasmin da spava sa mnom u krevetu. Sad ne znam šta da radim s njom.“ Tražila je da se vratim kod njih, ali ja sam joj rekla : „Žao mi je, draga moja, ali počinjem s novim poslom sledeće nedelje i ići ću na jug Francuske da juli provedem kod bebine bake.“

Zabacila je glavu i kočoperno šetala po kuhinji, dok su gomile mrvica padale na Roberta, golicajući ga po licu. Njegova majka nije ništa rekla, ali Margaret je nastavila da grmi.

„Ako ništa drugo, mislim da to nije fer prema bebi – one vole da imaju svoj sopstveni krevetac. Naravno, to kada sam ja glavna i odgovorna. Obično sam *ja* ta koja je zadužena za njih tokom noći.“

Otac je ušao u sobu i poljubio Roberta u čelo.

„Dobro jutro, Margaret“, rekao je. „Nadam se da ste bar vi odspavali, jer mi ostali nismo.“

„Da, hvala, sofa je zapravo vrlo udobna; nije da ću se buniti kad dobijem svoju sobu u kući vaše majke.“

„Nadam se da nećete“, rekao je njegov otac. „Jesmo li svi spakovani i spremni za polazak ? Taksi treba da stigne svakog trenutka.“

„Pa, ja i nisam baš imala vremena da se *raspakujem*, zar ne? Sa izuzetkom šešira za sunce. Njega sam izvadila za slučaj da dole upeče sunce.“

„Dole uvek peče. Moja majka se ne bi zadovoljila ničim manjim od globalnog zagrevanja katastrofalnih posledica.“

„Mmm, dobro bi nam došlo malo globalnog zagrevanja u Botliju.“

„Ja bih se suzdržao od sličnih komentara, ako želite dobru sobu u Fondaciji.“

„Šta je to, dušo?“

„A, moja majka je napravila Transpersonalnu fondaciju.“

„Znači, kuća neće pripasti vama?“

„Ne.“

„Čujete li vi to?“, rekla je Margaret, čije se bledo ukočeno lice učinilo Robertu zastrašujuće velikim dok mu je propala mrvice biskvita po licu sa obnovljenim žarom.

Robert je osećao očevu nervozu.

„Suviše je on iznad svega toga da bi brinuo“, rekla je majka.

Istovremeno su se svi uskomešali. Margaret je, sa sve šeširovom za sunce, preuzela vođstvo, dok su Robertovi roditelji išli iza, vukući prtljag. Vodili su ga napolje, tamo odakle je dolazila svetlost. Zapanjio se. Svet je porođajna sala, u kojoj sve vrvi od života. Izuvijane grane se penju u vis, lišće treperi, kumulonimbusi liče na planine čije ivice se otapaju i slivaju u nebo preplavljeno svetlošću. Osećao je misli svoje majke, osećao je misli svoga oca, osećao je Margaretine misli.

„On voli oblake“, rekla je njegova majka.

„On ne može da vidi oblake, draga moja“, rekla je Margaret, „oni još ne mogu da se usredsrede u tom dobu.“

„To ne znači da ih on ne vidi, samo ih gleda drugačijim očima“, rekao je njegov otac.

Margaret je gundala dok je ulazila u taksi. Ležao je u majčinom krilu nepomično, ali su zemlja i oblaci promicali kroz prozor automobila. Kad bi se nešto kretalo, mislio bi da se i on kreće. Svetlost se odbijala o prozore kuća pored kojih su prolazili, vibracije koje su sa svih strana dopirale potpuno su ga preplavile, a onda, odjednom, kanjon zgrada se prekinuo i trouglas-ti zračak svetlosti mu je obasjao lice, promeniivši boju njegovih kapaka u narandžasto-roze.

Bili su na putu ka kući njegove babe, istoj ovoj kući u kojoj su odseli sada, nedelju dana po bratovljevom rođenju.